

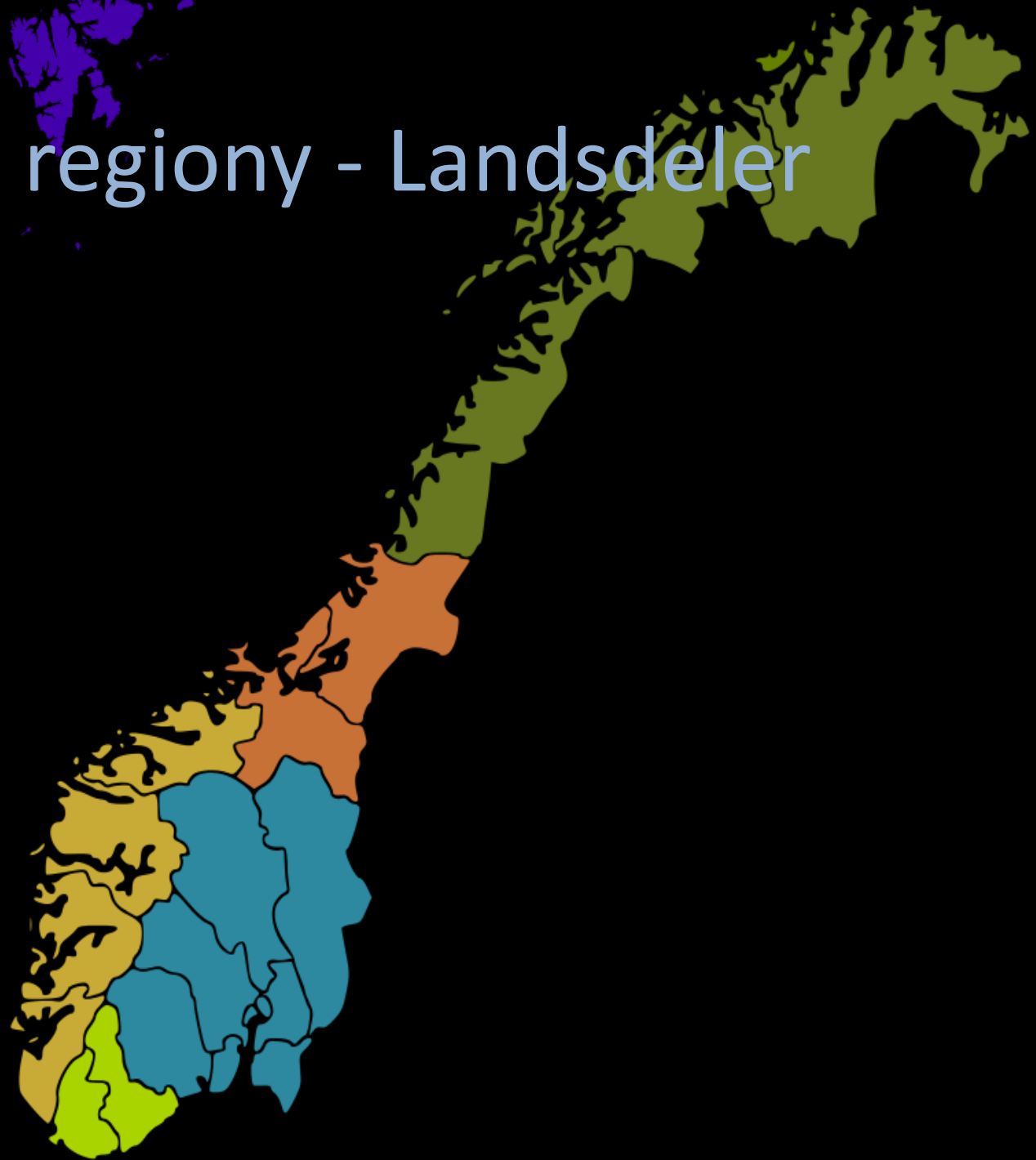

Norské Reálie – členění Norska (kraje, obce (komuny), zámořská území)

Norské regiony - Landsdeler

- Nordnorge
- Trøndelag
- Vestlandet
- Østlandet
- Sørlandet

(Midt-Norge)

Kraje - Fylker

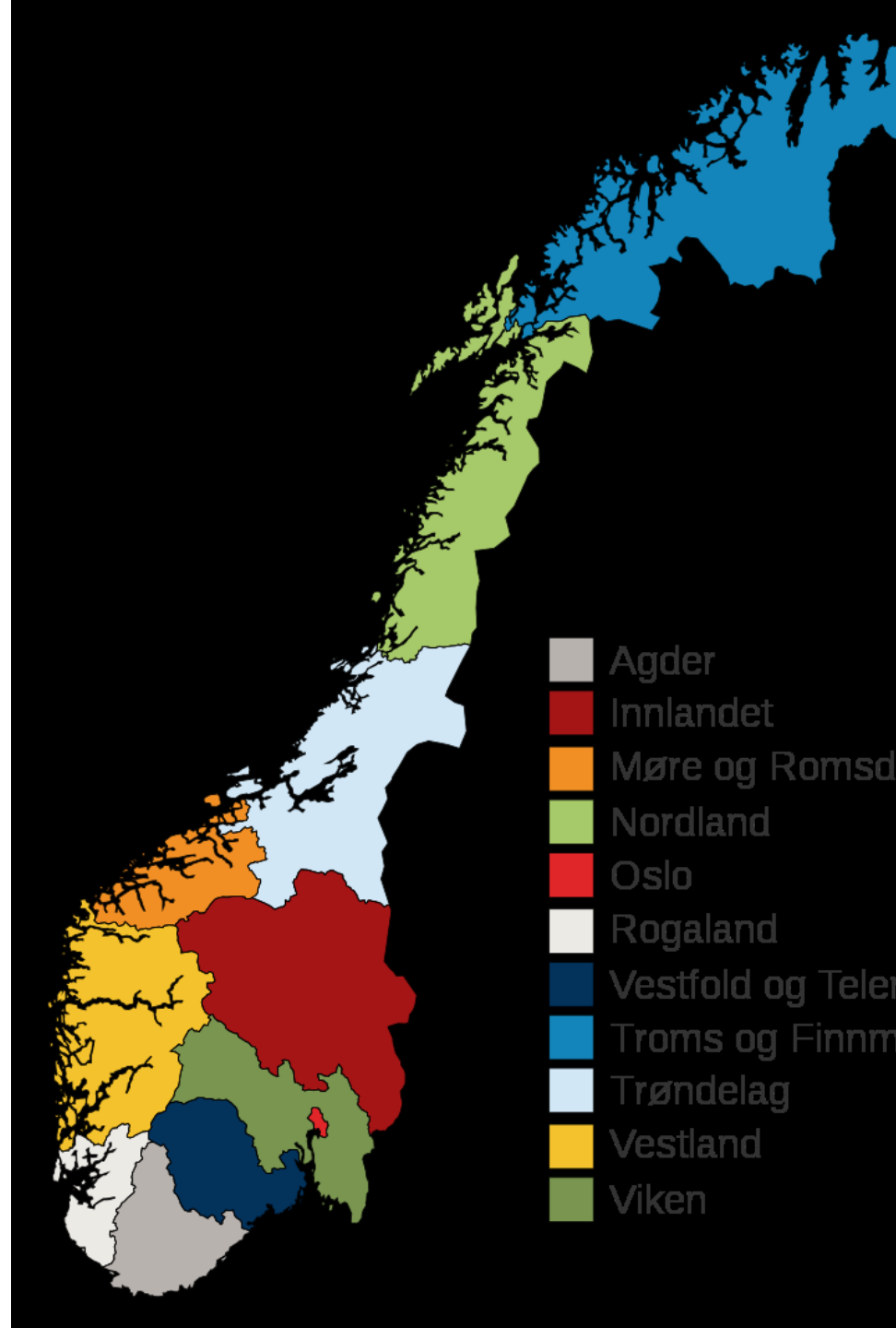
- Nově 15 krajů
 - Troms
 - Finnmark
 - Nordland
 - Trøndelag
 - Møre og Romsdal
 - Vestland
 - Rogaland
 - Agder
 - Vestfold
 - Telemark
 - Buskerud
 - Innlandet
 - Østfold
 - Oslo
- Původní kraje:

Finnmark, Troms, Nordland, Nord/Sør-Trøndelag, Sogn og Fjordane, Hordaland,, Vest / Aust Agder, Oppland, Hedmark,

Kraje

- Vznik v roce 1919 – návaznost na původní uspořádání – Amty, 20 krajů
- Do roku 1972 měl Bergen vlastní kraj, do roku 2018 byl Trøndelag Jižní a Severní
- Od 1.1.2020 do 31.12.2023 nově 11 krajů
- Krajské úřady – Fylkeskommunen – volené krajské zastupitelstvo
- Fylkesmannen – Zástupce státu v kraji (neplést s hejtmanem – fylkesordfører), kontrolní a odvolací instance

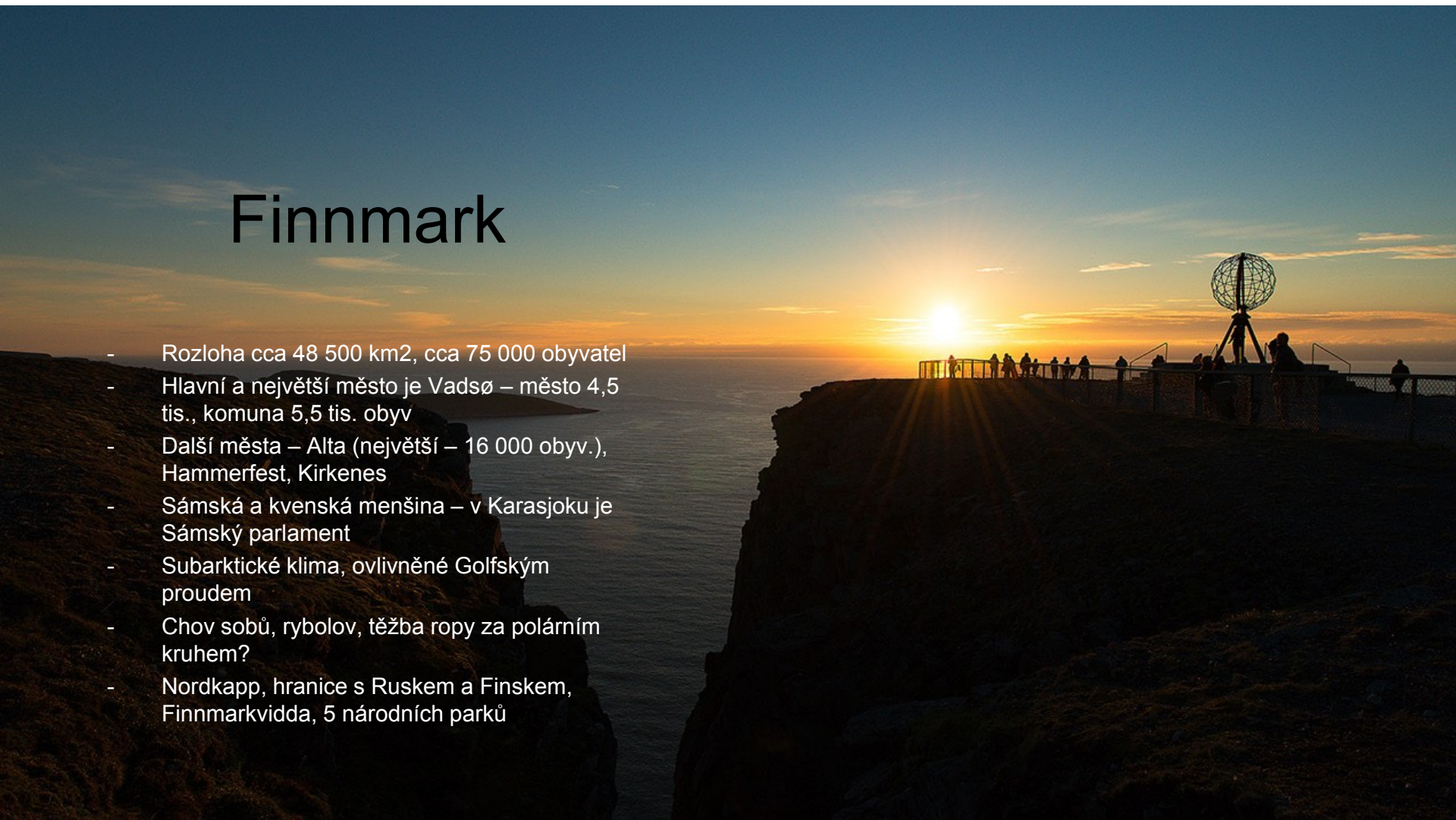

Nižší územně správní celky - kommuner

- Nově 357 komun/obcí/municipalit
- Nejnižší správní celek, vznik na konci 19. století na základě původních farností
- Guovdageaidnu – Kautokeino 9707,34 km², Kvitsøy 6,29 km²
- Utsira 198 obyvatel, Oslo 717 700
- Různé preferované jazyky – neutrální x bokmål x nynorsk (navíc sámština a kvenština)

Finnmark

- Rozloha cca 48 500 km², cca 75 000 obyvatel
- Hlavní a největší město je Vadsø – město 4,5 tis., komuna 5,5 tis. obyv
- Další města – Alta (největší – 16 000 obyv.), Hammerfest, Kirkenes
- Sámská a kvenská menšina – v Karasjoku je Sámský parlament
- Subarktické klima, ovlivněné Golským proudem
- Chov sobů, rybolov, těžba ropy za polárním kruhem?
- Nordkapp, hranice s Ruskem a Finskem, Finnmarkvidda, 5 národních parků

Troms

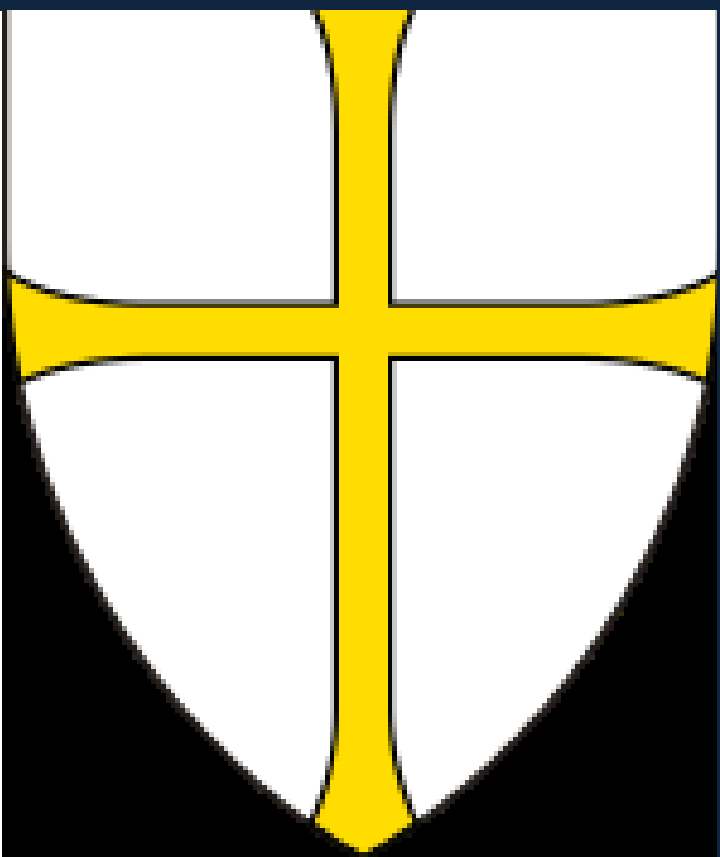
- Rozloha cca 26 000 km², cca 170 000 obyvatel
- Hlavní a největší město je Tromsø – město 38 tis., komuna 75 tis. obyv
- Další města – Harstad, Bardufoss,
- Sámská a kvenská menšina
- Univerzita v Tromsø – Norges arktiske universitet
- Subarktické klima, ovlivněné Gofským proudem
- Rybolov, turismus, 4 národní parky
- Hranice s Finskem a Švédskem

Nordland

- Rozloha 38 000 km², 243 000 obyvatel
- Hlavní a největší město je Bodø (53 000 obyv.)
- Historický kraj, fylkesmannen je zodpovědný také za ostrov Jan Mayen
- Další města – Mo i Rana, Narvik
- Souostroví Lofoty, tímto krajem prochází polární kruh
- Do Bodø vede železniční trať z Oslo
- Výroba elektřiny, těžký průmysl, těžba rud, zpracovatelský průmysl, rybolov, zemědělství
- Universitet NORD, v Bodø a na mnoha dalších místech
- 8 národních parků, 18 tis. ostrovů, 28 tis. jezer
- Národní hora Stetind, vír Saltstraumen, největší norský ostrov Hinnøya, ledovec Svartisen

Trøndelag

- Rozloha 42 000 km², 480 000 obyv.
- Největší město je Trondheim, hlavní Steinskjer a Trondheim
- Historický kraj, původně Jižní a Severní Trøndelag, Arcibiskupství Nidaros
- Obyvatelé jsou Trøndere, dialekt trøndersk
- Další města – Orkanger, Stjørdal, Steinkjer, Røros
- Rybolov – většina norské produkce lososů pochází z okolí ostrova Hitra, výroba elektřiny – voda i vítr, ropný průmysl – vývoj, Equinor, zemědělství
- NTNU, Nobelova cena
- Noviny Adresseavisen – nejstarší norský denník
- Nidarosdomen – korunovace norských králů

Møre og Romsdal

- Rozloha 14 500 km², 270 000 obyv.
- Hlavní město Molde, největší Ålesund, Kristiansund
- Skládá se z Sunnmøre, Nordmøre a Romsdal
- Historický kraj, častá emigrace z tohoto kraje
- Preferuje se nynorsk
- Kraj fjordů a hor
- Jedna železnice, množství trajektů, mostů a tunelů
- Rybolov, turismus, zemědělství, třetina norské elektřiny z tohoto kraje, ropný průmysl, nábytkářství
- Høgskolen i Molde
- Trollí stěna, Atlantská cesta, Geiranger
- UNESCO, bohatá historie turismu

Vestland

- Rozloha 34 000 km², 650 000 obyv.
- Největší Bergen, Fylkesmann sídlí v Leikangeru (kanceláře po celém kraji)
- Skládá se z dřívějších krajů Hordaland a Sogn og Fjordane
- Města Sogndal, Askøy, Førde, Voss
- Preferuje se nynorsk
- Původní Sogn og Fjordane plný fjordů a hor, málo obyvatel, většina obyvatel v původním Hordalandu
- Největší a nejdelší fjord Sognefjorden, největší ledovec Jostedalbreen
- Bergen býval hlavním městem Norska, hanzovní město, v této části státu se Norsko začalo formovat
- Universitetet i Bergen, Høgskolen på Vestlandet
- Trolltunga, Bryggen, Stavkirker, Voringfoss a jiné vodopády
- Bergensbanen – železnice přes hory Bergen - Oslo

Rogaland

- Rozloha 9 000 km², 500 000 obyv.
- Hlavní a největší město Stavanger
- Historický kraj, vikingové, ranné křesťanství
- Města Haugesund, Sandnes, Egersund
- Mnoho fjordů, hor a jezer, úrodné části
- Stavanger hlavní ropné město Norska, velký rozvoj v 2. polovině 20. století
- Rybolov, zemědělství, průmysl napojený na ropný průmysl, metalurgie
- Universitetet i Stavanger
- Díky penězům z ropy jsou zde velké stavební projekty – Ryfast o Rogfast
- Preikestolen, Kjeragbolten, Gamle Stavanger

Agder

- Rozloha 16 500 km², 320 000 obyv.
- Největší město Kristiansand, Fylkesmannen sídlí v Arendalu
- Vznikl sloučením Východního a Západního Agderu, historický název kraje, místní se nazývají *egder*.
- Města Grimstad (Henrik Ibsen), Mandal (komuna Lindesnes)
- Nynorsk i Bokmål oblasti
- Mnoho fjordů a jezer, náhorní plošiny, úrodné části
- Kristiansand založen jako vojenská pevnost Kristiánem IV. v 17. století
- Rybolov, zemědělství, turismus – norská riviéra
- Universitetet i Agder
- Největší („jediná“) norská zoologická zahrada Kristiansand Dyrepark

Telemark

- Rozloha 15 000 km², 178 000 obyv.
- Hlavní a největší město Skien/Porsgrunn (Henrik Ibsen), Fylkesmann sídlí v Tønsbergu (Vestfold)
- Města Bø, Notodden
- Nynorsk i Bokmål oblasti
- Mnoho jezer a lesů, náhorní plošiny, úrodné části
- Historicky nejbohatší regiony – stavba lodí
- Rybolov, lesnictví, zemědělství, energetika (Rjukan)
- Universitetet i Sør-Øst Norge
- Plavební kanál – Telemarkskanalen
- Velká farmářská tradice, lyžaři

Vestfold

- Rozloha 2 200 km², 256 000 obyv.
- Největší město Sandefjord,
Fylkesmann sídlí v Tønsbergu
- Města Larvik, Horten
- Převážně Bokmål oblasti
- Pobřežní oblast, mnoho ostrovů a poloostrovů
- Nejstarší města v Norsku – Kaupang (vykopávky), Tønsberg
- Historicky nejbohatší regiony – stavba lodí
- Universitetet i Sør-Øst Norge
- Rybolov, lov velryb

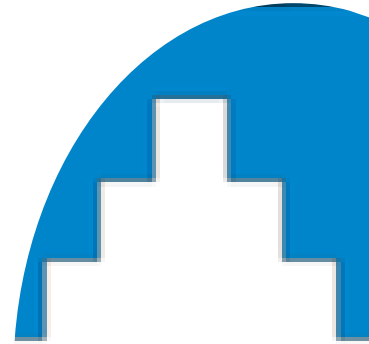
Buskerud

- Rozloha 14 700 km², 270 000 obyv.
- Hlavní město Drammen
- Název Buskerud – Biskopsgård/rydningen
- Města Kongsberg, Hønefoss, Hokksund
- Bokmål oblasti, na západě trochu Nynorsku
- Mnoho jezer a lesů, náhorní plošiny, úrodné části, Hardangervidda
- Historicky nejbohatší regiony kolem Oslo + Kongsberg - stříbro
- Hospodářství – Kongsberg, lesy, služby kolem Drammen, bez jednoho převládajícího průmyslu
- Universitetet i Sør-Øst Norge (některé fakulty), Høgskoler
- Skokanský můstek - Vikersundbakken

Akershus

- Rozloha 5 800 km², 730 000 obyv.
- Hlavní město Oslo/Moss
- Název – podle Akershus festning
- Města Bærum, Lillestrøm, Asker – okolí Oslo, Eidsvoll
- Bokmål oblasti
- Mnoho jezer a lesů, velmi úrodné části, Historicky nejbohatší regiony kolem Oslo
- Různé univerzity a vysoké školy
- Gardermoen a Flytoget, T-bane
- Množství ostrovů, řek a jezer

Innlandet

- Rozloha 52 000 km², 380 000 obyv.
- Hlavní město Hamar, Fylkesmann sídlí v Lillehammeru
- Vznikl sloučením Hedmarku a Opplandu, kritici jsou proti novému ahistorickému názvu, oblast se od středověku jmenovala Oppland
- Města Gjøvik, Elverum, Kongsvinger
- Nynorsk i Bokmål oblasti
- Mnoho hor, jezer a lesů, náhorní plošiny
- Národní parky – Jotunheimen, Rondane, Langsua, Breheimen
- Nejvyšší hora severu – Galdhøpiggen, největší norské jezero – Mjøsa, nejdelší řeka Norska - Glomma
- Lesnictví, zemědělství
- OL 1994

Østfold

- Rozloha 4 000 km², 310 000 obyv.
- Největší město Fredrikstad, Fylkesmann sídlí v Sarpsborgu, administrativa i v Mossu
- Další města Halden, Askim
- Bokmål oblasti
- Pobřežní oblast, mnoho ostrovů a poloostrovů
- Hraničí se Švédskem – velký vliv
- Harryhandel – silnice E6

Oslo

- Hlavní město Norska, 1624-1925
Christiania/Kristiania, Hovedstaden
- Cca 700 000 obyv. (1 100 000 se sousedícími komunami)
- Původně dvě komuny – Oslo/Christiania a Aker
- Dvě třetiny města jsou lesy a jezera, „prales“ Svartdalen
- Město se neoficiálně dělilo na Vestkant a Østkant
- Původně průmyslové město, dnes služby a centra společností
- Slottet, Holmenkollen, Bygdøy, Frognerparken, Karl Johans gate, Operahuset
- OL 1952
- Universitetet i Oslo – Blindern, Oslomet – storbyuniversitetet, celá řada dalších vysokých škol
- Metro – T-banen, tramvaje, přívozy

SVALBARD – ŠPICBERKY

- 1000 km od severního pólu
- **Souostroví, největší ostrov Spitzbergen**
- **Norsko toto souostroví spravuje na základě Svalbardtraktaten**
- **Většinu ostrova ve „vlastnictví“ norského státu, 4% Spitsbergen Kullkompani, Trust Agrikugol 0,4 % a zbytek soukromníci**
- **Hlavní město Longyearbyen, dále Barentsburg, Ny Ålesund, Pyramiden**
- **Těžba uhlí, turismus, národní parky, lední medvědi**
- **Součástí Špicberk je i Bjørnøya**

Gjelder hele
Svalbard

Země královny Maud

- V roce 1939 anektováno Norskem, status biland – zámořské teritorium, spolu s Bouvetøya a Peter I Øya
- Německo chtělo tuto oblast anektovat – poslalo žádost pár týdnů po norské žádosti
- 2 700 000 km² – není součástí Norského království
- Desítky výzkumných stanic – celoroční stanice Troll – v roce 2009 schůze ministrů životního prostředí, mimo jiné z Česka

